DOMSTOLENS DOM (stora avdelningen)

den 23 oktober 2007 *

I de förenade målen C-11/06 och C-12/06,

angående två beslut att begära förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, från Verwaltungsgericht Aachen (Tyskland), av den 22 november 2005, som inkom till domstolen den 11 januari 2006, i målen

Rhiannon Morgan (C-11/06)

mot

Bezirksregierung Köln,

och

Iris Bucher (C-12/06)

mot

Landrat des Kreises Düren,

* Rättegångsspråk: tyska.

meddelar

DOMSTOLEN (stora avdelningen)

sammansatt av ordföranden V. Skouris, avdelningsordförandena P. Jann, C.W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts, G. Arestis och U. Lõhmus samt domarna P. Kūris, E. Juhász, A. Borg Barthet, J. Malenovský, J. Klučka och A.Ó. Caoimh (referent),

generaladvokat: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
justitiesekreterare: handläggaren B. Fülöp,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 30 januari 2007,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Rhiannon Morgan, genom P. Kreierhoff, Rechtsanwalt,

— Iris Bucher, genom K.-D. Kucznierz, Rechtsanwalt,

— Bezirksregierung Köln, genom E. Frings-Schäfer, i egenskap av ombud,

— Landrat des Kreises Düren, genom G. Beyß, i egenskap av ombud,

— Tysklands regering, genom M. Lumma, i egenskap av ombud,

— Italiens regering, genom I.M. Braguglia, i egenskap av ombud, biträdd av W. Ferrante, avvocato dello Stato,

— Nederländernas regering, genom H.-G. Sevenster, M. de Mol och P.P. J. van Ginneken, samtliga i egenskap av ombud,

— Österrikes regering, genom C. Pesendorfer och G. Eberhard, båda i egenskap av ombud,

— Finlands regering, genom E. Bygglin, i egenskap av ombud,

— Sveriges regering, genom A. Falk, i egenskap av ombud,

— Förenade kungarikets regering, genom C. Gibbs, i egenskap av ombud, biträdd av D. Anderson, QC, och T. Ward, barrister,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom M. Condou-Durande, S. Grünheid och W. Bogensberger, samtliga i egenskap av ombud,

och efter att den 20 mars 2007 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Respektive begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 17 EG och 18 EG.

2 Den ena begäran har framställts i ett mål mellan Rhiannon Morgan och Bezirksregierung Köln och den andra i ett mål mellan Iris Bucher och Landrat des Kreises Düren. Målen rör Rhiannon Morgans och Iris Buchers rätt till studiebidrag för studier vid högskolor som är belägna utanför Förbundsrepubliken Tysklands territorium.

Nationell lagstiftning

3 I 5 § punkt 1 i den federala lagen om individuellt studiebidrag (Bundesgesetz über individuelle Förderung der Ausbildung — Bundesausbildungsförderungsgesetz) (nedan kallad BAföG) föreskrivs följande:

"Studiebidrag beviljas de studerande som avses i 8 § punkt 1 om de är stadigvarande bosatta i Tyskland och dagligen följer en utbildning vid en i utlandet belägen

läroanstalt. Den stadigvarande bostaden i den mening som avses i denna lag är belägen på den ort som inte endast tillfälligt utgör centrum för levnadsintressena, oberoende av huruvida den berörda personen har för avsikt att stadigvarande bosätta sig där. Den som vistas på en ort enbart av utbildningsskäl anses inte vara stadigvarande bosatt där."

4 I 5 § punkt 2 BAföG föreskrivs följande:

"Studerande som är stadigvarande bosatta i Tyskland skall beviljas studiebidrag för att genomgå utbildning vid en i utlandet belägen läroanstalt om

...

3. den studerande, efter att ha studerat vid en läroanstalt inom landet under minst ett år, fortsätter sin utbildning vid en läroanstalt i en medlemsstat i Europeiska unionen

och besitter tillräckliga språkkunskaper. ..."

5 I 8 § punkt 1 BAföG föreskrivs följande:

"Studiebidrag beviljas

1. Tyska medborgare i den mening som avses i grundlagen.

...

8. Studerande som har rätt till inresa och vistelse i egenskap av make/maka eller barn på de villkor som anges i 3 § i lagen om fri rörlighet för unionsmedborgare eller studerande som saknar sådan rätt i egenskap av barn till en unionsmedborgare enbart med anledning av att de är 21 år eller äldre och inte erhåller underhåll från sina föräldrar eller föräldrarnas make/maka.

9. Studerande som är medborgare i en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller i en annan medlemsstat i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som innan utbildningen påbörjades har haft anställning i Tyskland.

..."

Målen vid den nationella domstolen

Mål C-11/06

6 Rhiannon Morgan, som är tysk medborgare och född år 1983, arbetade efter avslutade gymnasiestudier i Tyskland som barnflicka under ett år i Förenade kungariket.

7 Den 20 september 2004 började hon studera tillämpad genetik vid University of the West of England i Bristol (Förenade kungariket).

8 I augusti år 2004 ansökte hon om studiebidrag för sina studier i Förenade kungariket hos Bezirksregierung Köln (motpart i målet vid den nationella domstolen) och åberopade särskilt att den aktuella utbildningen i genetik inte erbjuds i Tyskland.

9 Ansökan avslogs genom beslut av den 25 augusti 2004 med motiveringen att Rhiannon Morgan inte uppfyllde villkoren i 5 § punkt 2 BAföG för att erhålla studiebidrag för studier vid en i utlandet belägen läroanstalt. Eftersom studierna i Förenade kungariket inte utgjorde en fortsättning på studier som hade bedrivits i Tyskland under minst ett års tid uppfyllde hon i synnerhet inte villkoret i moment 3 i denna bestämmelse, enligt vilken studier vid en läroanstalt som inte är belägen i Tyskland måste utgöra en fortsättning på studier som bedrivits i Tyskland under minst ett år (nedan kallad ettårsregeln).

10 Rhiannon Morgan begärde omprövning av beslutet. Bezirksregierung Köln vidhöll vid omprövning den 3 februari 2005 sitt tidigare beslut. Rhiannon Morgan överklagade omprövningsbeslutet till den hänskjutande domstolen.

Mål C-12/06

11 Iris Bucher, som är tysk medborgare, började den 1 september 2003 studera ergoterapi vid Hogeschool Zuyd i Heerlen (Nederländerna), som ligger precis vid den tyska gränsen.

12 Fram till den 1 juli 2003 bodde Iris Bucher hos sina föräldrar i Bonn (Tyskland). Därefter flyttade hon med sin partner till en bostad i Düren (Tyskland). Enligt Iris Bucher utgör bostaden i Düren hennes huvudsakliga hemvist och det är därifrån som hon tar sig till Heerlen för att bedriva de aktuella studierna.

13 I januari år 2004 ansökte hon om studiebidrag för sina studier i Nederländerna hos Landrat des Kreises Düren (motpart i målet vid den nationella domstolen).

14 Ansökan avslogs genom beslut av den 7 juli 2004 med motiveringen att Iris Bucher inte uppfyllde villkoren i 5 § punkt 1 BAföG. Enligt Landrat des Kreises Düren har Iris Bucher nämligen bosatt sig på en gränsort uteslutande i syfte att utbilda sig.

15 Iris Bucher begärde omprövning av avslagsbeslutet. Bezirksregierung Köln vidhöll vid omprövning den 16 november 2004 sitt tidigare beslut. Iris Bucher överklagade omprövningsbeslutet till den hänskjutande domstolen. Enligt denna domstol uppfyller Iris Bucher varken de villkor som anges i 5 § punkt 1 BAföG eller de villkor som följer av 5 § punkt 2 moment 3 i samma lag.

Tolkningsfrågorna

16 Verwaltungsgericht Aachen, vid vilken ovannämnda överklaganden har anhängiggjorts, är osäker på om de alternativa villkor som anges i 5 § punkt 2 moment 3 BAföG och 5 § punkt 1 BAföG för beviljande av studiebidrag för studier som bedrivs i en annan medlemsstat än Förbundsrepubliken Tyskland är förenliga med artiklarna 17 EG och 18 EG.

17 Under dessa omständigheter har Verwaltungsgericht Aachen beslutat att vilandeförklara målen och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen (den första tolkningsfrågan är gemensam för de två målen, medan den andra endast gäller mål C-12/06):

"1) Utgör den fria rörlighet för unionsmedborgare som garanteras i artiklarna 17 EG och 18 EG hinder för en medlemsstat att i ett fall som det förevarande neka egna medborgare studiebidrag för studier som i sin helhet bedrivs i en annan medlemsstat med motiveringen att studierna inte uppfyller kravet att vara en fortsättning på studier som bedrivits under minst ett års tid vid en läroanstalt inom landet?

2) Utgör samma fria rörlighet hinder för en medlemsstat att i ett fall som det förevarande neka egna medborgare, vilka i egenskap av så kallade gränspendlare utbildar sig i en angränsande medlemsstat, studiebidrag med motiveringen att de endast av utbildningsskäl vistas på gränsorten i hemlandet och inte är stadigvarande bosatta på denna vistelseort?"

Prövning av tolkningsfrågorna

Den tolkningsfråga som är gemensam för de två målen

18 Genom denna fråga önskar den nationella domstolen få klarhet i huruvida artiklarna 17 EG och 18 EG utgör hinder för en sådan regel som ettårsregeln. Såsom framgår av besluten om hänskjutande måste personer som ansöker om studiebidrag för studier i en annan medlemsstat än den i vilken de är medborgare och i vilken de har ansökt om studiebidrag uppfylla två villkor för att komma i åtnjutande av bidraget. De skall för det första ha studerat under minst ett års tid i den sistnämnda medlemsstaten och för det andra skall studierna i den förstnämnda medlemsstaten utgöra en fortsättning på studierna i den sistnämnda medlemsstaten.

19 Rhiannon Morgan och Iris Bucher har särskilt åberopat att de är tvungna att avstå från studiebidrag för studier i en annan medlemsstat enligt BAföG eftersom de aktuella utbildningarna i tillämpad genetik respektive ergoterapi inte erbjuds i Tyskland.

20 Den tyska regeringen och motparterna i målen vid den nationella domstolen har gjort gällande att ettårsregeln inte inskränker rätten att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorium enligt artikel 18 EG och att den, i andra hand, för det fall en sådan inskränkning skall anses föreligga, är motiverad och proportionerlig. Den nederländska och den österrikiska regeringen, Förenade kungarikets regering och Europeiska gemenskapernas kommission har ställt sig bakom denna uppfattning.

21 Enligt den italienska, den finländska och den svenska regeringen inskränker ettårsregeln unionsmedborgarnas rätt att röra sig fritt. Till skillnad från den svenska regeringen anser inte den italienska regeringen att denna inskränkning är motiverad under omständigheterna i målen vid den nationella domstolen. Enligt den finländska regeringen ankommer det på den nationella domstolen att bedöma huruvida denna inskränkning kan motiveras med att den grundar sig på objektiva hänsyn och står i proportion till det legitima syfte som eftersträvas.

22 Domstolen erinrar om att Rhiannon Morgan och Iris Bucher i egenskap av tyska medborgare är unionsmedborgare enligt artikel 17.1 EG och att de således eventuellt kan göra gällande de rättigheter som sammanhänger med unionsmedborgarskapet, även gentemot den egna medlemsstaten (se dom av den 26 oktober 2006 i mål C-192/05, Tas-Hagen och Tas, REG 2006, s. I-10451, punkt 19).

23 Bland de situationer som faller inom gemenskapsrättens tillämpningsområde återfinns de som rör utövandet av de grundläggande friheter som följer av EG-fördraget, särskilt de som rör rätten att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier i enlighet med artikel 18 EG (dom av den 11 september 2007 i mål C-76/05, Schwarz och Gootjes-Schwarz, REG 2007, s. I-6849, punkt 87 och där angiven rättspraxis). Det bidrag som är aktuellt i målen vid den nationella domstolen rör just studier i en annan medlemsstat.

24 Det skall i detta avseende allra först preciseras att medlemsstaterna enligt artikel 149.1 EG visserligen är behöriga när det gäller undervisningens innehåll och utbildningssystemens organisation i sina respektive länder, vilket den tyska, den nederländska, den österrikiska och den svenska regeringen samt Förenade kungarikets regering och kommissionen har anfört. Icke desto mindre måste medlemsstaterna vid utövandet av denna behörighet iaktta gemenskapsrätten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 november 1990 i mål C-308/89, di Leo, REG 1990, s. I-4185, punkterna 14 och 15, av den 8 juni 1999 i mål C-337/97, Meeusen, REG 1999, s. I-3289, punkt 25,och av den 7 juli 2005 i mål C-147/03, kommissionen mot Österrike, REG 2005, s. I-5969, punkterna 31–35, samt domen i det ovannämnda målet Schwarz och Gootjes-Schwarz, punkt 70), och särskilt fördragets bestämmelser om rätten att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier i enlighet med artikel 18.1 EG (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Schwarz och Gootjes-Schwarz, punkt 99).

25 Det skall vidare noteras att en nationell lagstiftning som missgynnar vissa nationella medborgare endast på grund av att de utnyttjar rätten att fritt röra sig och uppehålla sig i en annan medlemsstat, utgör en begränsning av de friheter som tillkommer varje unionsmedborgare enligt artikel 18.1 EG (se dom av den 18 juli 2006 i mål C-406/04, De Cuyper, REG 2006, s. I-6947, punkt 39, samt i de ovannämnda målen Tas-Hagen och Tas, punkt 31, och Schwarz och Gootjes Schwarz, punkt 93).

26 Fördragets möjligheter i fråga om fri rörlighet för unionsmedborgare kan nämligen inte få full verkan om en medborgare i en medlemsstat kan avskräckas från att utnyttja dem på grund av att det uppställs hinder för hans vistelse i en annan medlemsstat i form av bestämmelser i hans ursprungsstat som medför nackdelar för honom enbart på grund av att han har utnyttjat dessa möjligheter (se, för ett liknande resonemang, dom av den 11 juli 2002 i mål C-224/98, D'Hoop, REG 2002, s. I-6191, punkt 31, och av den 29 april 2004 i mål C-224/02, Pusa,REG 2004, s. I-5763, punkt 19, samt domen i det ovannämnda målet Schwarz och Gootjes-Schwarz, punkt 89).

27 Denna aspekt är särskilt viktig inom utbildningsområdet, med hänsyn till att målet enligt artikel 3.1 q EG och artikel 149.2 andra strecksatsen EG är att bland annat

främja rörligheten för studerande och lärare (se domarna i de ovannämnda målen D'Hoop, punkt 32, och kommissionen mot Österrike, punkt 44).

28 Om en medlemsstat har infört ett studiebidragssystem enligt vilket studerande kan erhålla bidrag när de studerar i en annan medlemsstat måste den följaktligen säkerställa att de närmare bestämmelserna för att bevilja nämnda bidrag inte ger upphov till en omotiverad inskränkning i rätten att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier (se analogt, vad avser artikel 39 EG, dom av den 17 mars 2005 i mål C-109/04, Kranemann, REG 2005, s. I-2421, punkt 27).

29 I förevarande fall är det klarlagt att klagandena i målen vid den nationella domstolen, vilka påbörjade sina universitets- respektive högskolestudier i en annan medlemsstat än Förbundsrepubliken Tyskland, måste uppfylla ettårsregeln för att komma i åtnjutande av studiebidrag. Denna regel gäller emellertid endast för studier som bedrivs utanför Tyskland.

30 De två krav som ettårsregeln medför (beskrivna ovan i punkt 18 i denna dom) kan på grund av de personliga olägenheter, merkostnader och eventuella dröjsmål som följer av dem avskräcka unionsmedborgare från att lämna Förbundsrepubliken Tyskland för att studera i en annan medlemsstat och på så sätt utnyttja rätten att fritt röra sig och uppehålla sig i denna medlemsstat enligt artikel 18.1 EG.

31 Det faktum att det är nödvändigt att studera under ett års tid vid en läroanstalt som är belägen i Tyskland för att beviljas studiebidrag för studier i en annan medlemsstat kan således avskräcka studerande från att bege sig till en annan medlemsstat för att

studera. Detta gäller i ännu högre grad när året vid en läroanstalt i Tyskland inte beaktas vid beräkningen av studiernas längd i den andra medlemsstaten.

32 I motsats till vad den tyska regeringen har gjort gällande i sak är den inskränkning som ettårsregeln ger upphov till varken för slumpmässig eller för obetydlig, i synnerhet inte för de personer som har minst ekonomiska resurser, för att utgöra en inskränkning av rätten att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier i enlighet med artikel 18.1 EG.

33 En sådan inskränkning kan med avseende på gemenskapsrätten vara motiverad endast om den grundar sig på objektiva hänsyn av allmänt intresse som är oberoende av de berörda personernas nationalitet och står i proportion till det legitima syfte som eftersträvas med de nationella bestämmelserna (se domarna i de ovannämnda målen De Cuyper, punkt 40, Tas-Hagen och Tas, punkt 33, och Schwarz och Gootjes-Schwarz, punkt 94). Det följer av domstolens rättspraxis att en åtgärd är proportionerlig om den är ägnad att säkerställa att det eftersträvade målet uppnås och inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål (domen i det ovannämnda målet De Cuyper, punkt 42).

34 De argument som anförts vid domstolen till stöd för att ettårsregeln är motiverad skall undersökas mot bakgrund av kraven enligt den rättspraxis som nämns i föregående punkt.

35 Enligt Bezirksregierung Köln motiveras ettårsregeln för det första av en önskan att säkerställa att studiebidrag bara beviljas studenter som har kapacitet att klara sina studier. På samma sätt framhöll den tyska regeringen vid förhandlingen att syftet med regeln är att ge studerande möjlighet att visa att de ämnar bedriva och avsluta sina studier skyndsamt och med framgång.

36 Det råder inget tvivel om att målet att säkerställa att studerande skyndsamt avslutar sina studier, vilket bland annat gynnar den ekonomiska balansen i den berörda medlemsstatens utbildningssystem, kan utgöra ett berättigat mål inom ramen för organisationen av ett sådant system. Ingen av de uppgifter som lämnats till domstolen visar emellertid att ettårsregeln i sig är ägnad eller skulle kunna vara ägnad att säkerställa att de berörda studenterna avslutar sina studier. Att tillämpa ettårsregeln i målen vid den nationella domstolen förefaller dessutom vara oförenligt med nämnda mål, och därmed ett olämpligt sätt att uppnå detsamma, eftersom regeln i praktiken kan medföra att den sammanlagda tiden för de studier för vilka det aktuella studiebidraget beviljas blir längre. Ettårsregeln kan därför inte anses stå i proportion till det mål som eftersträvas.

37 För det andra har den tyska regeringen vid förhandlingen gjort gällande att syftet med ettårsregeln är att studerande skall kunna kontrollera huruvida de har valt rätt studier.

38 Med tanke på att studierna i en annan medlemsstat måste utgöra en fortsättning på studier som har bedrivits under minst ett år i Tyskland förefaller ettårsregeln emellertid vara oförenlig med detta syfte. Kravet på kontinuitet kan nämligen inte endast medföra att studerande avskräcks, eller rentav hindras, från att bege sig till en annan medlemsstat för att studera något annat än vad de redan studerat under minst ett år i Förbundsrepubliken Tyskland, utan även att de, av detta skäl, avskräcks från att avbryta den utbildning som de först valt när de upptäcker att detta val inte längre passar dem och att de önskar utbilda sig i en annan medlemsstat än Förbundsrepubliken Tyskland.

39 När det gäller utbildningar för vilka motsvarigheter saknas i Tyskland medför detta krav på kontinuitet dessutom, såsom den nationella domstolen har uppgett, att de berörda studenterna — till vilka klagandena i målen vid den nationella domstolen, såsom framgår av punkt 19 i förevarande dom, anser att de hör — tvingas välja

mellan att antingen helt avstå från den utbildning som de planerade att följa i en annan medlemsstat eller att helt gå miste om studiebidrag. Ettårsregeln kan därför inte anses stå i proportion till målet att underlätta för de berörda studenterna att välja rätt utbildning.

40 För det tredje har den tyska regeringen vid förhandlingen gjort gällande att det tyska studiebidragssystemet i sin helhet är ägnat att uppmuntra till studier i andra medlemsstater än Förbundsrepubliken Tyskland. De berörda studenterna kan nämligen, om de uppfyller ettårsregeln, beviljas studiebidrag under ytterligare ett år om de återvänder till Tyskland för att komplettera sina studier vid en tysk läroanstalt. De kan även göra anspråk på bidrag för vissa resekostnader och, i förekommande fall och inom vissa givna gränser, för inskrivningsavgifter och sjukförsäkring.

41 Domstolen konstaterar att dessa förmåner, vilka utan tvekan är till nytta för studenter som uppfyller ettårsregeln, inte i sig kan motivera den inskränkning av rätten att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier enligt artikel 18 EG som nämnda regel ger upphov till, i synnerhet inte med avseende på studenter som reser till en annan medlemsstat för att genomgå hela sin högskoleutbildning där och som därför inte kommer att avsluta sina studier vid en läroanstalt i Tyskland.

42 För det fjärde har Bezirksregierung Köln samt den nederländska och den österrikiska regeringen i sak gjort gällande att en inskränkning som den som genomförandet av ettårsregeln ger upphov till kan motiveras av intresset av att undvika att studiebidrag som beviljas för studier som i sin helhet bedrivs i en annan medlemsstat än ursprungsmedlemsstaten inte blir en orimlig börda som kan få

betydelse för nivån på det bistånd som staten totalt kan ge. Den svenska regeringen och kommissionen anser att det är legitimt att en medlemsstat endast beviljar studiebidrag till studerande som kan påvisa en viss grad av samhällsintegration och anknytning till det egna utbildningssystemet.

43 Domstolen har mycket riktigt fastställt att det kan vara legitimt att en medlemsstat, för att förvissa sig om att biståndet till uppehälle för studerande från andra medlemsstater inte blir en orimlig börda som kan få betydelse för nivån på det bistånd som staten totalt kan ge, endast beviljar sådant bistånd till studerande som kan påvisa en viss grad av samhällsintegration i denna stat (dom av den 15 mars 2005 i mål C-209/03, Bidar,s. I-2119, punkterna 56 och 57).

44 Om det föreligger en risk för en sådan orimlig börda kan i princip ett liknande resonemang tillämpas med avseende på studiebidrag som en medlemsstat beviljar studenter som önskar studera i andra medlemsstater.

45 I målen vid den nationella domstolen måste emellertid den grad av samhällsintegration som en medlemsstat rimligen kan kräva, såsom den nationella domstolen i sak har konstaterat, under alla omständigheter anses föreligga då klagandena i målen vid den nationella domstolen är uppvuxna i Tyskland och har fullgjort sin skolgång där.

46 Under dessa omständigheter förefaller ettårsregeln, enligt vilken det krävs minst ett års högskolestudier vid en läroanstalt i ursprungsmedlemsstaten, alltför allmänt hållen och kategorisk. Den innebär nämligen att det på ett orimligt sätt ges prioritet åt en omständighet som inte nödvändigtvis är representativ för graden av

samhällsintegration i medlemsstaten vid tidpunkten för ansökan om studiebidrag. Regeln går således utöver vad som är nödvändigt för att uppnå det eftersträvade målet och kan därför inte anses vara proportionerlig (se analogt domen i det ovannämnda målet D'Hoop, punkt 39).

47 För det femte har den österrikiska och den svenska regeringen, Förenade kungarikets regering samt kommissionen åberopat avsaknaden av samordningsbestämmelser mellan medlemsstaterna på utbildningsområdet. I avsaknad av sådana bestämmelser uppstår en risk för kumulation av anspråk om regler som ettårsregeln inte längre godtas.

48 Förenade kungarikets regering har i detta hänseende anfört, såväl i sina skriftliga yttranden som vid förhandlingen, att Rhiannon Morgan tycks ha mottagit ekonomiskt stöd från myndigheterna i Förenade kungariket för sina studier vid University of West of England. Nämnda stöd har utgått i form av bidrag för att täcka universitetsavgiften och uppehälle samt i form av ett lån.

49 Vid förhandlingen anförde den tyska regeringen, som svar domstolens frågor, att 21 § punkt 3 BAföG innehåller en bestämmelse som syftar till att säkerställa att studiebidrag och andra bidrag av samma typ, vilka eventuellt erhålls med stöd av andra bestämmelser än dem i nämnda lag, beaktas vid beräkningen av den inkomst som är relevant vid tillämpningen av lagen.

50 Ettårsregeln är emellertid inte alls tänkt att utgöra ett hinder för eventuella andra bidrag av samma slag som erhålls i en annan medlemsstat. Syftet med denna regel är inte heller att säkerställa att sådana bidrag beaktas. Denna regel kan således inte i sig anses vara lämpad eller nödvändig för att undvika en kumulation av anspråk.

51 Med beaktande av vad som har anförts ovan skall den fråga som är gemensam för de två målen vid den nationella domstolen besvaras så, att artiklarna 17 EG och 18 EG, i fall som de förevarande, utgör hinder för ett villkor enligt vilket studerande, för att komma i åtnjutande av studiebidrag för studier i en annan medlemsstat än den i vilken de är medborgare, skall ha studerat under minst ett års tid i ursprungsmedlemsstaten och de studier för vilka studiebidrag söks skall utgöra en fortsättning på studierna i ursprungsmedlemsstaten.

Den andra tolkningsfrågan i mål C-12/06

52 Om den tolkningsfråga som är gemensam för de två målen besvaras jakande skall Iris Buchers talan bifallas enligt den nationella domstolen.

53 Då nämnda fråga har besvarats jakande saknas det anledning att besvara den andra tolkningsfrågan i mål C-12/06.

Rättegångskostnader

54 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (stora avdelningen) följande:

I fall som de förevarande utgör artiklarna 17 EG och 18 EG hinder för ett villkor enligt vilket studerande, för att komma i åtnjutande av studiebidrag för studier i en annan medlemsstat än den i vilken de är medborgare, skall ha studerat under minst ett års tid i ursprungsmedlemsstaten och de studier för vilka studiebidrag söks skall utgöra en fortsättning på studierna i ursprungsmedlemsstaten.

Underskrifter